

SKÓLANÁMSKRÁ VALSÁRSKÓLA

2019-2020

Hlutverk grunnskóla

„Hlutverk grunnskóla, í samvinnu við heimilin, er að stuðla að alhliða þroska allra nemenda og þátttöku þeirra í lýðræðisþjóðfélagi sem er í sífellri þróun. Starfshættir grunnskóla skulu mótast af umburðarlyndi og kærleika, kristinni arfleifð íslenskrar menningar, jafnrétti, lýðræðislegu samstarfi, ábyrgð, umhyggju, sáttfýsi og virðingu fyrir manngildi. Þá skal grunnskóli leitast við að haga störfum sínum í sem fyllstu samræmi við stöðu og þarfir nemenda og stuðla að alhliða þroska, velferð og menntun hvers og eins. Grunnskóli skal stuðla að vísýni hjá nemendum og efla færni þeirra í íslensku máli, skilning þeirra á íslensku samfélagi, sögu þess og sérkennum, högum fólks og á skyldum einstaklingsins við samfélagið, umhverfið og umheiminn. Nemendum skal veitt tækifæri til að nýta sköpunarkraft sinn og að afla sér þekkingar og leikni í stöðugri viðleitni til menntunar og þroska. Skólastarfið skal leggja grundvöll að frumkvæði og sjálfstæðri hugsun nemenda og þjálfra hæfni þeirra til samstarfs við aðra. Grunnskóli skal stuðla að góðu samstarfi heimilis og skóla með það að markmiði að tryggja farsælt skólastarf, almenna velferð og öryggi nemenda.“

(Lög um grunnskóla nr. 91/2008, 2. grein)

Efnisyfirlit

I hluti, Stefna og sýn Valsárskóla.....	4
Skólastefna Svalbarðsstrandarhrepps	4
Framtíðarsýn	4
Nemendur	4
Starfsfólk	4
Heimili og skóli	4
Samfélag og náttúra	4
Stefna Valsárskóla	5
Umhyggja	5
Virgni – leiðtogahæfni.....	6
Víðsýni	7
Jákvæð snerting	8
Skólasáttmáli.....	8
Uppeldisstefna skólans	9
Grunnþættir menntunar	9
Læsi	9
Sjálfbærni	10
Heilbrigði og velferð	10
Lýðræði og mannréttindi	11
Jafnrétti	11
Sköpun	11
Saga Valsárskóla.....	12
Stjórnskipulag skólans.....	13
II hluti. Innra starf skólans.....	13
Foreldrasamstarf.....	13
Heimanám.....	14
Kennsluúrræði.....	14
Kennsla nemenda með annað móðurmál.....	14
Sérfræðiþjónusta	14
Nemendaverndarráð.....	15
Valgreinar nemenda í 8.-10. Bekk.....	15
Námsmat.....	15

Félagslíf og tómstundastarf	19
Skipulag skólaferðalaga og vettvangsferða.....	19
Skólabúðir	19
Skólaferðalag 9. – 10. bekkjar	19
Félagsmiðstöðin Valhöll	19
Mötuneyti	20
III hluti. Reglur, stefnur og áætlanir	20
Skólareglur	20
Viðurlög við brotum á skólareglum.....	22
Heilsugæsla – áætlun um fræðslu og skimanir.....	23
Persónuverndarstefna	24
Forvarnaráætlun	24
Áfallaáætlun.....	25
Viðbrögð við áföllum.....	25
Skipan áfallateymis	25
Hlutverk áfallateymis	25
Eineltisáætlun	26
Fyrirbyggjandi aðferðir.....	27
Markmið með áætlun gegn einelti er að	27
Vinnuferli í eineltismálum	27
Jafnréttisáætlun	28
Jafnréttisnefnd.....	28
Starfsfólk	29
Starfsþjálfun og endurmenntun.....	29
Laun.....	29
Samræming starfs og einkalífs	29
Kynferðisleg áreitni, kynbundið áreiti og einelti.....	29
Nemendur	29
Fræðsla.....	30
Náms- og starfsfræðsla	30
Kynferðisleg áreitni og kynbundið áreiti	30
Samstarf heimila og skóla	30
Móttökuáætlun nýrra nemenda	30

IV hluti. Mat á skólastarfi	30
Mat á árangri og gæðum	30
Tilgangur innra mats	31

I hluti, Stefna og sýn Valsárskóla

Skólastefna Svalbarðsstrandarhrepps

Skólastefna Svalbarðsstrandarhrepps nær til Tónlistarskóla Svalbarðsstrandar, Leikskólans Álfaborgar og Grunnskólans Valsárskóla. Hver skóli markar eigin skólastefnu í samræmi við lög, reglugerðir, námskrá og stefnu sveitarfélagsins.

Framtíðarsýn

Í skólum Svalbarðsstrandarhrepps eru nemendur, starfsfólk og foreldrar ein liðsheild og einkennist starfið af umhyggju, virðingu og gleði. Skólarnir leggja metnað í allt starf sitt og keppa að því að undirbúa nemendur sem best fyrir framtíðina.

Nemendur

Vellíðan nemenda er grunnur að árangri í skólastarfi. Skólarnir leggja áherslu á heilsuefningu sem miðar að því að hafa áhrif á lífsstíl nemenda og gera þeim kleift að lifa heilsusamlegu lífi við heilnæmar aðstæður. Í uppbyggingu skólastarfs þarf að gæta þess að hæfileikar hvers og eins fái notið sín og ábyrgð, metnaður og virðing einkenni leik og starf. Með því að efla líkamlegt hreytti, sjálfstraust, samskiptahæfni og víðsýni gera skólarnir nemendur færari til að vinna að jákvæðri uppbyggingu samfélagsins.

Starfsfólk

Fjölbreytni og sveigjanleiki eru grunnur að farsælu skólastarfi. Starfsfólk skólanna þarf að hafa gott sjálfstraust, sýna frumkvæði og vinna ólík störf með jákvæðni og gleði. Daglegt starf þarf að einkennast af virðingu fyrir hverjum og einum, fagmennsku og miklum metnaði til að ná sem bestum árangri. Samstarf skólanna er öflugt og áhersla lögð á samnýtingu og samvinnu.

Heimili og skóli

Skólar í Svalbarðsstrandarhreppi leggja ríka áherslu á öflugt samstarf milli heimila og skóla. Samvinna og samráð milli heimila og skóla er forsenda farsæls skólastarfs. Samstarfið byggir á trúnaði, gagnkvæmri virðingu og trausti. Foreldrar og forráðamenn eru hvattir til að taka virkan þátt í skólastarfi. Skólarnir skulu leggja sig fram við að styðja foreldra til samstarfs með hagsmuni nemenda að leiðarljósi.

Samfélag og náttúra

Samfélag Svalbarðsstrandarhrepps einkennist af nálægð sem gefur fjölbreytt tækifæri til farsællar uppbyggingar. Skólarnir hafa metnað til að tengja saman ólíka aðila í samfélaginu og nýta fjölbreytta styrkleika íbúa og atvinnulífs. Skólarnir leggja áherslu á að efla einstaklinga sem geta skapað gott samfélag þar sem áhugi, traust og sáttfýsi einkenna samskiptin. Umhverfi og náttúra í Svalbarðsstrandarhreppi er fjölbreytt og býður upp á möguleika sem hægt er að nýta í skólastarfi og auka þannig þekkingu og virðingu á umhverfi og heimabyggð.

Stefna Valsárskóla

Gildi skólans eru: Umhyggja – Virkni – Uppgötvun - Víðsýni – Jákvæð snerting

Við leggjum okkur fram um að sýna börnunum *umhyggju* og kennum þeim að bera umhyggju fyrir öðrum. Við erum *virki* í leik og starfi og tökum frumkvæði og fáum nýjar hugmyndir. Við hvetjum börnin til að prófa og þannig *uppgötva* þau og öðlast trú á eigin getu. Við leitum nýrra leiða og reynum að *sjá sem flest stjórnarhorn*. Sýnum því sem við þekkjum ekki áhuga. Við leggjum okkur fram um að sýna börnunum *jákvæða snertingu* og ræða um muninn á jákvæðri og neikvæðri snertingu. Við ræðum um hvernig við upplifum snertingu og mikilvægi þess að þekkja tilfinningar sínar og treysta þeim.

Umhyggja

Umhyggja eru hugmynd sem einkenna þarf starf allra kennara í Álfaborg/Valsárskóla. Með því að vera góðar fyrirmyndir verða nemendur umhyggjusamari og mynda sterkari tengsl.

Í skóla þar sem umhyggja ríkir eru nemendur og starfsmenn öruggir. Þeir vita til hvers er ætlast af þeim og þeir finna að hlutverk þeirra skipta máli. Þeir finna það líka að öðrum nemendum og starfsmönnum er annað um þá. Umhyggja er ávallt mikilvæg en þó einkum á tímum breytinga. Breytingum fylgir oft óöryggi og streita og getur umhyggja dregið úr slíkum áhrifum.

Það er oft talað um að það sem greinir á milli góðra og slæmra samskipta sé að rót góðra samskipta þurfi alltaf að vera umhyggja. Ef við berum alltaf umhyggju fyrir þeim sem við erum í samskiptum við getum við verið hreinskiptin og heiðarleg án þess að það særi eða meiði. Umhyggja eru djúpar tilfinningar sem kalla fram jákvæðni og væntumþykju hjá öðrum. Umhyggja er því öðrum frekur tengslahugtak. Gagnkvæm virðing og umhyggja eru mikilvægur grunnur farsælla samskipta. Í orðinu umhyggja felst ákveðin nálægð sem vísar til tilfinningalegra sambanda. Allir hafa þörf fyrir umhyggju og löngunin eftir henni er sammanleg óháð menningu og tungu.

Rannsóknir sýna að umhyggja hefur jákvæð áhrif á hollustu, afköst og sköpunarmátt. Áhrif umhyggju á heilsu eru einnig þekkt, en umhyggja stuðlar að bættri heilsu, bæði andlegri og líkamlegri.

Margt af því sem umhyggja felur í sér er einfalt í framkvæmd. Það er t.d. einfalt að hrósa og sýna öðrum áhuga. Það er líka einfalt að gleðjast með öðrum. Við vitum þetta öll en hversu dugleg erum við að *iðka umhyggju*?

Við í Valsárskóla skorum á alla sem lesa þetta að hrósa og sýna öðru fólki áhuga, hvort sem er í skólanum eða annars staðar. Það gerir lífið léttara....og skemmtilegra.

(Byggt m.a. á óbirtri ritgerð Dýrleifar Skjöldal, nuddara og leikskólakennara)

Umhyggja í kennslu (Gentle Teaching)

Ein leið sem við í Álfaborg/Valsárskóla reynum til að láta umhyggju móta samskipti okkar byggir á hugmyndinni um gentle teaching. Í öllum störfum nemenda og starfsmanna er reynt að skapa traust á milli einstaklinga og eru refsingar, líkamlegar eða andlegar aldrei notaðar til að ná fram breytingum.

Markmið umhyggjunnar er að kenna, hlúa að og viðhalda reynslu nemenda og upplifun af tengslum, vináttu og því að vera hluti af skólasamfélaginu.

Umhyggja í kennslu byggir á fjórum grunnstoðum:

- Öryggi: líkamlegt og andlegt öryggi. Að einstaklingur upplifi sig öruggan í skólanum og umhverfi hans.
- Umhyggja í kennslu er skilyrðislaus og því er aldrei ásættanlegt að svara í sömu mynt eða veita neikvæðum tilfinningum útrás í samskiptum.
- Við sýnum hvert öðru umhyggju: Í skólanum eru við fyrst og fremst manneskjur og því gefum við öðrum hlutdeild í lífi okkar með gagnstæðum kynnum án tillits til stöðu eða verkefna.
- Þátttaka: þátttaka er andstæða einmanaleika. Allir eru hvattir til þátttöku í samfélaginu með því að skapa svigrúm í tíma og aðstæðum til samræðna og áhrifa. Þátttaka einstaklinga gefur þeim tækifæri til að gera eitthvað fyrir sjálfan sig, með öðrum og fyrir aðra.

Allir einstaklingar eiga sína sögu, minningar, styrkleika og veikleika. Þetta hefur áhrif á samskipti ásamt tilfinningum, óskum og löngunum. Umhyggja í kennslu leggur áhersla á að horfa á styrkleika einstaklinga og áherslu á að við mætum hvort öðrum með virðingu og skilyrðislausri umhyggju í öllum þeim aðstæðum sem upp geta komið.

Verkfæri hugmyndafræðinnar:

- Orð og tónn raddar: tala blíðlega. Tala rólega og velja orð og tón af kostgæfni.
- Augu: horfa hlýlega. Vera meðvituð um augnsvip og nota hlýtt og gott augnarád.
- Hendur: snerta hlýlega og af virðingu
- Nærvera: vera til staðar.

Hugmyndafræðin undirstrikar mikilvægi þess að tala alltaf af vinsemd, horfa með athygli og væntumþykju, snerta af virðingu og vera gætinn. Einnig er lögð áhersla á að hafa athygli á samskiptunum og vera til staðar.

Virgni – leiðtogahæfni

Leiðtogahæfni sem byggst á sjálfspökkingu og sjálfstjórn.

Uppeldisstefnan öll svo og meðferð agamála og einstaklingssamtöl miða að því að nemendur þekki þarfir sínar og tilfinningar og geti gert öðrum þær ljósar. Leitað er leiða til að koma hæfileikum nemenda í framkvæmd, með því að uppgötva þá, finna út hvernig þeir geta nýst til góðs og að lokum koma þeim í framkvæmd.

Að þekkja og skilja eigin tilfinningar, kunna góð samskipti, kunna að eignast og halda vinum, kunna að leysa ágreining á góðan hátt og þar fram eftir götunum. Þetta er færni sem ekki allir eiga auðvelt með en er alveg hægt að kenna. Við þyrftum að vera með námsefni á hverju einasta stigi en mikilvægt að þar sé notast við gagnreyndar aðferðir

1.-2. bekkur - að þekkja eigin tilfinningar - setja orð á tilfinningar - þekkja þessar tilfinningar hjá öðrum. Að lifa sínar eigin tilfinningar - núvitund - að upplifa stað og stund.

3.-4. bekkur - Að læra að skynja og taka mark á eigin tilfinningum - að setja sín eigin mörk - unnið með tilfinningalegrar viðkvæmni og vanhæfni við að ráða við eða höndla erfiðar tilfinningar. Tilfinningar eru tilfinningar - hvorki góðar né slæmar.

5.-6. bekkur - kynferðisleg mörk - tilfinningar og kynferðisleg hegðun. Rétt og rangt - ólík reynsla einstaklinga. Að þola öryggi og streitu. Að auka þol við mótlæti og standast erfiðar tilfinningar. Vanlíðan er hluti af lífinu og ekki alltaf hægt að komast hjá því

7.-8. bekkur - samskipti - að stjórna reiði og hafa hemil á sjálfum sér - ræða hvernig einstaklingar bregðast oft mjög harkalega við af litlu áreiti eða tilefni og hvernig er unnt að ná jafnvægi á ný, Núvitund

9.-10. bekkur. Að horfast í augu við sjálfan sig með stolti og gleði. Rætt um erfiðar tilfinningar hvernig við göngumst við þeim og vinnum með þær. Berskjöldun - heiðarleiki - leiðtogahæfni. Mótsagnakennd reynsla. Að auka sjálfstraust með því að tjá tilfinningar sínar og hugsanir á viðeigandi hátt og standa með sjálfum sér.

Leiðtogasamfélagið er skólastefna sem bætir þremur þáttum við uppbyggingastefnuna.

- Við bætum við áherslu á að skólinn sé samfélag þar sem allir einstaklingar eru jafngildir og geta allir haft áhrif
- Við kennum sjálfsþekkingu, sjálfstjórn og félagshæfni sem eru grunnur af góðum leiðtoga.
- Við þjálfum leiðtogahæfni sem byggir á tengslastjórn. Tengslastjórnun má á ýmsan hátt líkja við félagsvitund enda snýst hvort tveggja um samskipti og félagsleg færni. Til að geta nýtt sér tengslastjórnun þarf að nýta sér sjálfsþekkingu, sjálfstjórn og félagshæfni.

Tengslastjórnun tekur til sýnilegustu tækjanna sem notuð eru eins og til dæmis leiðtogahæfni, sannfæringakrafts, breytingastjórnun, ágreiningsstjórnun og hæfileikann til að vinna í hóp eða öðru samstarfi. Lykilatriði hér er að hafa hæfni í að stjórna tilfinningum annarra til að getað haft áhrif á þá. Sú framkoma og hegðun sem fólk sýnir hefur áhrif á viðbrögð annarra og sumir virðast eiga auðveldara með að hrífa aðra með sér og fá þá til að fylgja sér. Samkvæmt Goleman o.fl. (2004) er þessi þáttur einn sá mikilvægasti til að fólk að nái árangri í starfi, sérstaklega í stjórnunarstörfum.

Víðsýni

Víðsýni: Allt nám eykur víðsýni. Víðsýni þroskar gagnrýna hugsun og með víðsýni ætti fólk að leitast við að sjá mismunandi sjónarmið og leita lausna. Víðsýnn skóli metur námsgreinar jafnt, telur „allar greindirnar“ jafn mikilvægar og leggur áherslu á fjölbreytt vinnubrögð.

Fjöhlhyggja er einkenni víðsýnnar þjóðar. Hún hengir sig ekki í smáatriðin og festir sig ekki í einni kenningu, því það er sama hvaðan gott kemur. Hún velur það sem nýtist flestum, þótt það komi úr óvæntri átt. Hún er frjálslýnd og virðing er hennar dyggð.

Ef við segjum að skammsýni fari í hringi og framsýni áfram eftir fyrirfram ákveðinni línu, þá er víðsýni spirall – lína sem hringast eins og gormur, strengd milli náttúru og borgar.

Víðsýnt viðhorf hægir á tímanum, ellefta stundin rennur ekki upp og kapphlaupið við tímann rennur sitt skeið. Betri tími gefst til að ala upp börn, kanna kringumstæður, meta gögn, meiri tími til að íhuga framtíðina og fortíðina, hyggja að náttúruauðlindum, næstu kynslóðum, hlýnun jarðar af mannavöldum og hvað skapi hamingju og hvað ekki.

Víðsýn þjóð er ágætt (langtíma)markmið. Útsýnið er mikið og fordómar naumt skammtaðir. Sérkenni hennar er yfirvegum, stöðugleiki og víðskyggni.

Jákvæð snerting

Okkur er eðlislægt að snerta hvert annað og í sjálfu sér er nudd ekkert annað en ein tegund snertingar sem er framkvæmd á ómeðvitaðan eða meðvitaðan hátt. Nudd er samheiti yfir ævafornar aðferðir þar sem hendi eða höndum er strokið eða þrýst á húð nuddþega og tilgangurinn hefur alltaf verið að miðla kærleika og umhyggju, auka vellíðan, róa, hressa, slaka, örva eða lina þjáningar þess sem nuddið fær.

Fyrstu heimildir um nudd eru taldar 5000 ára gamlar og síðan þá hafa áhrif nudds verið rannsökuð og eru orðin nokkuð þekkt. Niðurstöður fjölda rannsókna benda allar til þess að nudd leiði til heilbrigðara, hamingjusamra og rólegrar lífs.

Í samfélagi þar sem snerting er auðvelt er að líta á hvers kyns snertingu sem ógn í samskiptum milli manna er mikilvægt að þroska með nemendum skilning á jákvæðri og neikvæðri snertingu. Nuddið er markviss snerting þar sem hægt er að leiðbeina og skynja ólíkar gerðir af snertingu og gefa sér tíma til að skynja hvernig upplifunin er.

Markmið með nuddkennslu í Álfaborg/Valsárskóla er að:

- Kenna börnum að rækta líkama sinn og tilfinningar með nuddi og nota nudd sem leið til að tengjast félögum sínum og rækta með sér félagsþroska.
- Kenna nemendum að nota nudd sem miðil í samskiptum sín á milli
- fá þau til að skynja betur tilfinningar sínar og gera sér grein fyrir tilfinningum annarra
- gefa þeim tækifæri til að slaka á og treysta öðrum fyrir sjálfum sér.
- Nemendum sem er lært að gefa og þiggja nudd er það til góðs.

(Byggt á óbirtri ritgerð Dýrleifar Skjöldal, nuddara og leikskólakennara)

Skólasáttmáli

Skólasáttmáli Álfaborgar/Valsárskóla endurspeglar markmið og stefnu skólans. Skólasáttmálinn er: „Við starfsfólk og nemendur Álfaborgar/Valsárskóla viljum að öllum líði vel í skólanum. Við viljum að allir séu öruggir, sinni sínu hlutverki og nýti hæfileika sína til góðs.“

Uppeldisstefna skólans

Skólastefnan Leiðtogasamfélagið – forysta til framtíðar byggir á Uppbyggingarstefnunni og áherslum Olweus gegn einelti. Við það bætist leiðtogapálfun byggð á tilfinningagreind. Einkenni Uppbyggingarstefnunnar eru skýr mörk, ábyrgð á eigin hegðun og þjálfun innri aga. Olweusarstefnan byggir á heiðarlegum samskiptum, opinni umræðu og fullkomnu ópoli fyrir neikvæðum samskiptum. Hugmyndin um leiðtogahæfni er sótt í hugmyndir Daniel Golman um forystu og tilfinningagreind.

Markmið stefnunnar eru frekar útfærð á heimasíðu skólans

www.svalbardsstrond.is/alfaborg-valsarskoli

Grunnþættir menntunar

Samkvæmt aðalnámskrá leik- grunn- og framhaldsskóla frá árinu 2011 eru sex grunnþættir menntunar lagðir til grundvallar í öllu námi. Þeir eru: læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun.

Í starfi Valsárskóla eru þeir hafðir að leiðarljósi í efnisvali og inntaki náms, kennslu og leiks. Grunnþættirnir eru settir fram til þess að leggja áherslu annars vegar á samfélagsleg og siðfræðileg markmið og hins vegar á markmið sem varða menntun hvers nemanda. Í skólastarfinu er því mikilvægt að skipuleggja starfið þannig að nemendur læri að tengja saman viðfangsefni og sjái þannig tilgang í því starfi sem fram fer í skólanum. Valsárskóli starfar í anda uppeldis til ábyrðar sem fellur mjög vel að þessum áherslum.

Sá skilningur sem lagður er í hvert hugtak grunnþáttanna á að vera rúmur og lögð er áhersla á að þættirnir blandist hver öðrum og skólastarfinu öllu. Lögð er áhersla á að kennsla og starfshættir innan skólans fléttist saman við það viðhorf að markmið menntunar sé að gera nemendur sem hæfasta til að leysa hlutverk sín í samfélagi nútímans og framtíðar. Hlutverk kennara er að taka frumkvæði að breytingum á skólastarfi og stuðla að því að nemendur verði þar virkir þátttakendur.

Læsi

Með læsi í víðum skilningi er bæði átt við tæknina sem felst í því að kunna að lesa og skrifa texta. Læsi felur því í sér að nemandi geti fyrirstöðulaust nýtt sér þá miðla og upplýsingatækni sem völ er á í þjóðfélaginu hverju sinni og geti einnig lesið í umhverfi sitt og margvíslegar félagslegar aðstæður.

Læsi sem grunnþáttur menningar felur því í sér læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Þannig skal stefnt að því að nemendur öðlist hæfni til að skynja og skilja umhverfi sitt á gagnrýninn hátt og taka þátt í að móta það.

Í skólanum hafa lestur, ritun, tjáning og hlustun mikið vægi. Í leikskóla er lögð áhersla á að lesa fyrir börnin, veita þeim greiðan aðgang að lestrarefni, kynna fyrir þeim náttúrulæsi og tengja stærðfræðilæsi við daglegt líf þeirra. Í grunnskólanum heldur þjálfunin áfram.

Nemendur á báðum skólastigum fá þjálfun í öflun upplýsinga, greiningu á þeim, túlkun og miðlun. Á báðum skólastigum læra nemendur hugtök og lögð er áhersla á að notkun þeirra í réttu samhengi og yfirfærslu á ólík fyrirbæri í samfélaginu og umhverfinu.

Elstu börnin í leikskóla og yngstu í grunnskólaum læra samkvæmt hugmyndafræði Byrjendalæsis og er hugmyndafræði Leikur að læra fléttað inn í nám á öllum skólastigum. Nemendur 7. bekkjar taka árlega þátt í Stóru upplestrarkeppninni. Allir nemendur eru hvattir til lestrar jafnt innan sem utan skólans auk þess sem „yndislestur“ skipar mikilvægan sess. Þá er aðferðin pör að læra saman (PALS) notuð til að auka lestur og lestrarfærni nemenda.

Læsi í víðum skilningi – Bæklingur frá mennta- og menningarmálaráðuneytinu

https://www.stjornarradid.is/media/menntamalaraduneyti-media/media/ritogskyrslur/grunnth_laesi.pdf

Sjálfbærni

Í menntun til sjálfbærni felst vilji til að skapa samábyrgt samfélag þar sem sérhver einstaklingur er þroskaður sem virkur borgari, meðvitaður um gildi, viðhorf og tilfinningar sínar. Í menntun til sjálfbærni felst hugmyndin um að við berum öll ábyrgð hvort á öðru og jörðin og náttúran í kringum okkur eru á ábyrgð okkar allra. Sjálfbærni snýst um umhverfið, ábyrgð, virðingu, lýðræðisleg vinnubrögð og réttlæti í nútíma þjóðfélagi og gagnvart komandi kynslóðum.

Í Valsárskóla eru nemendur hvattir til gagnrýnnar umfjöllunar um viðfangsefni. Þeir fá ýmis tækifæri til að veita og meta það námsefni sem verið er að fást við hverju sinni og draga ályktanir út frá því. Miðað er að því að gera nemendum kleift að takast á við viðfangsefni er lúta að samspili umhverfis og félagslegra þátta í þróun samfélags. Lögð er áhersla á að efla með nemendum siðferðisleg gildi, virðingu og gagnrýna hugsun varðandi hnattræn áhrif okkar og að nemendur geri sér grein fyrir að viðbrögð á heimaslóð skipti ekki síður máli en þátttaka á heimsvísu. Þessi fræðsla fer einnig fram í samfélagsgreinum, lífsleikni og í útiskóla. Nemendur skólans taka virkan þátt í verkefnum á grænni grein.

Heilbrigði og velferð

Skólar þurfa að leggja grunn að líkamlegri, andlegri og félagslegri velferð nemenda til lífstíðar. Umhverfi skóla þarf að vera heilsueflandi þar sem markvisst er hlúð að þroska og heilbrigði hvers og eins. Nemendur þurfa markvisst hreyfiuppeldi þar sem lögð er áhersla á fræðslu, að efla hreyfifærni og að hvetja nemendur almennt til hreyfingar. Mennta þarf nemendur og styðja þá þannig að þeir geti tekið upplýstar og ábyrgar ákvarðanir í tengslum við eigið heilbrigði. Allir nemendur þurfa að fá tækifæri til að njóta styrkleika sinna. Með skýrum markmiðum skóla um líkamlegt, andlegt og félagslegt heilbrigði nemenda er stuðlað að jákvæðum skólabrag, bættum námsárangri og vellíðan nemenda.

Unnið er eftir sérstakri forvarnar- og heilsustefnu í Valsárskóla skv. áætlun um heilsueflandi skóla. Í skólanum er góð aðstaða til íþróttaiðkunar. Lögð er áhersla á reglubundna uppbyggilega forvarnarfræðslu. Skólinn er aðili að verkefnum heilsueflandi grunnskóli og er unnið skv. ráðleggingum landlæknisembættisins um næringu og hollustu í mótuneyti skólans. Öflugt stoðkerfi og rík hefð fyrir teymisvinnu um málefni nemenda stuðlar að velferð hvers einstaklings. Nemendur fá reglubundna

fræðslu um heilbrigði og velferð. Í skólanum starfar náms- og starfsráðgjafi sem nemendur geta leitað til með hugðarefni sín, tryggt er að náms- og starfsráðgjafi ræði við alla nemendur skólans á hverju skólaári. Í lífsleiknikennslu í öllum árgöngum er unnið að heilbrigði og velferð nemenda s.s. að eflingu jákvæðrar sjálfsmyndar og góðra samskipta. Mikil áhersla er einnig lögð á góð samskipti heimila og skóla sem almennt stuðlar að velferð nemenda.

Lýðræði og mannréttindi

Gagnrýnin hugsun og ígrundun eru hornsteinn lýðræðis- og mannréttindamenntunar sem skólum landsins er ætlað að rækta skv. aðalnámskrá grunnskóla. Virðing fyrir mannréttindum, viðhorf, gildismat og siðferði eru ríkir þættir í lýðræðismenntun. Skólar þurfa að mennta börn til að búa í lýðræðisþjóðfélagi svo og að iðka starfshætti sem byggja á lýðræði og mannréttindum í öllu skólastarfi. Skólasamfélagið allt þarf að finna til samábyrgðar, meðvitundar og virkni til að svo megi verða.

Í Valsárskóla er markvisst unnið að því að fá einstaklinga og nemendahópa til að taka afstöðu til mála sem snerta nærumhverfi þetta. Hver einstaklingur hefur möguleika á að taka þátt í mótun skólastarfsins með gagnrýninni og opinni samræðu. Bekkjarfundir eru haldnir reglubundið hjá öllum árgöngum og skólaþing eru einnig vettvangur þeirrar samræðu. Nemendur á mið- og unglingsstigi taka þátt í mati á skólastarfinu, bæði með árlegum nemendakönnunum sem og tillögum til úrbóta sem lögð eru fram á skólaþingi. Í skólastarfinu er lögð áhersla á þjálfun lýðræðislegra vinnubragða, bæði í almennu námi og í félagsstörfum. Reynt er að höfða til áhuga nemenda og vilja þeirra til að taka virkan þátt í skólastarfinu og samfélaginu á jákvæðan hátt.

Jafnrétti

Þegar rætt er um jafnrétti í daglegu tali er oft átt við stöðu og jafnan rétt kvenna og karla – kynjajafnrétti. Hinsvegar er jafnréttishugtakið víðfeðmara og nær til mun fleiri þátta. Í aðalnámskrá eru nokkrir þeirra tilteknir en það eru aldur, búseta, fötlun, kyn, kynhneigð, litarháttur, lífsskoðanir, menning, stétt, trúarbrögð, tungumál, ætterni og þjóðerni.

Hugtakið jafnrétti er líka nátengt hugtökunum mismunur og misrétti, jafnréttishugtakið gengur gegn mismunur. Jafnréttismenntun vísar til inntaks kennslu, kennsluhátta og námsumhverfis og áhersla skal lögð á umburðarlyndi og víðsýni gagnvart ólíkri menningu, þjóðerni, trúarbrögðum, lífsskoðunum, kynhneigð og fötlun.

Jafnrétti er grundvallarregla íslenskrar stjórnskipunar og tryggt í 65. grein stjórnarskrárinnar en þar segir: „Allir skulu vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti. Konur og karlar skulu njóta jafns réttar í hvívetna.“ Öll viðfangsefni skólastarfs eiga að grundvallast á jafnræði og jafnrétti. Efla þarf skilning nemenda á stöðu kynjanna í nútíma þjóðfélagi og búa bæði kynin jafnt undir virka þátttöku í samfélaginu, hvort heldur sem er í einkalífi, fjölskyldulífi eða atvinnulífi.

Sköpun

Um sköpun segir í aðalnámskrá grunnskóla: Nám á sér stað þegar nemandi vinnur með áreiti, tengir það fyrir þekkingu og skapar nýja. Sköpunargleði leiðir til námsáhuga þegar börn og ungmenni skynja

merkingu viðfangsefnanna og geta tengt það við raunverulegar aðstæður. Sköpun byggist á gagnrýnni hugsun og að geta farið út fyrir mengi hins þekkta og þar með aukið þekkingu sína og leikni. Sköpun sem grunnþáttur skal stuðla að ígrundun, persónulegu námi og frumkvæði í skólasterfi. Sköpun er grunnurinn hlut að því að horfa til framtíðar og móta sér framtíðarsýn, taka þátt í mótun lýðræðissamfélags og skapa sér.

Í Valsárskóla fléttast sköpun inn í allt nám nemenda. Fjölbreyttir kennsluhættir þar sem áhersla er lögð á hlutbundna vinnu, útinám og mismunandi útfærslur á verkefnaskilum hefur fest sig í sessi á síðustu árum. Sem dæmi má nefna að í námslotunni Jafnrétti -Lýðræði og sköpun sem er hluti af þemanámsverkefnum skólans er hugmyndaflugi og sköpunarkrafti nemenda gert hátt undir höfði. Nemendur velja sér verkefni sem þeir kynna sér frá sem flestum hliðum og kynna eftir eigin höfði í lokin. Þá er rík hefð fyrir byrjendalæsisverkefnum hjá yngri deildum skólans þar sem nemendur eiga stóran þátt í að skapa verkefnið og vinna á lýðræðislegan hátt.

Í kjölfar nýrrar aðalnámskrár er skólinn að móta sér skýrari stefnu um hvernig sköpun getur tengst inn í sem flestar námsgreinar og á öllum aldurstigum sem sést meðal annars í markmiðssetningu skólans.

Á hverju ári taka allir nemendur skólans þátt í degi Safnasafnsins. Þá vinna nemendur listaverk sem eru á sumarsýningu Safnasafnsins. Þetta samstarf skólans og Safnasafnsins hefur staðið yfir í mörg ár við góðan orðstír. Unnið er út frá mismunandi þema á hverju ári. Álfaborg/Valsárskóli hefur verið í samstarfi við starfandi listamenn frá ýmsum löndum undanfarin ár. Listamennirnir koma í skólann og vinna með nemendum að listsköpun, nokkra daga í senn.

Saga Valsárskóla

Grunnskólinn er fámennur skóli með samkennslu nemenda. Fjöldi stöðugilda breytist í takt við nemendafjöldann hverju sinni.

Haustið 2008 tók til starfa frístund fyrir nemendur í 1. - 4. bekk.

Saga skólahalds á Svalbarðsströnd nær samkvæmt heimildum aftur til ársins 1902. Farskóli var rekinn frá því að fræðslulögin voru sett 1907 og fram til ársins 1922 þegar lokið var við byggingu samkomuhúss hreppsins sem nýtt var sem skólahús á veturnum til ársins 1970. Þá var skólahald flutt í nýtt skólahúsnæði en kennsla unglingastigs og íþróttakennsla fór fram á Hrafnagili í Eyjafirði og var nemendum ekið þangað daglega. Sundkennsla fór þó fram í sundlaug Svalbarðsstrandarhrepps sem byggð var 1931 og er svo enn. Svalbarðsstrandarhreppur tók þátt í uppbyggingu skólahúsnæðis á Hrafnagili en mikill hugur var í heimamönnum um byggingu íþróttahúss á heimastað og að grunnskólakennsla sveitarinnar færi öll fram á heimavettvangi. Árið 1995 var flutt í nýtt skólahúsnæði og íþróttahús. Nýi grunnskólinn fékk nafnið Valsárskóli.

Stærstur hluti eldra húsnæðis var tekinn undir rekstur leikskólans Álfaborgar. Árið 2004 var tekin í notkun 420 fermetra viðbygging við skólann og árið 2005 voru verkmenntastofur í gamla skólahúsnæðinu í leikskólanum endurgerðar ásamt skólaleikvelli með nýjum leiktækjum. Sparkvöllur við

skólann var tekinn í notkun haustið 2008. Skólahúsnæðið telur alls um 1715 fermetra og hluti þess er jafnframt nýttur sem félagsaðstaða sveitarfélagsins.

Arkitektar grunnskólans eru tveir. Bárður Daníelsson hóf vinnuna en við skipulagningu og hönnun innanhúss tók Sigríður Sigþórsdóttir hjá VA arkitektum ehf við en hún er einnig arkitekt viðbyggingar.

Stjórnskipulag skólans

Skólanefnd Svalbarðsstrandarhrepps

Skólanefnd Svalbarðsstrandarhrepps fer með málefni Valsárskóla. Í nefndinni sitja þrjú aðalfulltrúar skipaðir af sveitarstjórn.

Skólastjóri

Í skólanum er skólastjóri og staðgengill skólastjóra.

Skólaráð

Skólaráð er samráðsvettvangur skólastjóra og skólasamfélagsins. Skólastjóri er ábyrgur fyrir stofnun þess og er ráðið skipað 9 fulltrúum skólasamfélagsins. Hlutverk þess er að vera umsagnaraðili um starfsáætlanir skólans, koma að stefnumótun skólastarfsins og fylgjast með framkvæmd þess. Skólaráð skal fá til umsagnar áætlanir um meiri háttar breytingar sem fyrirhugaðar eru á skólahaldi og starfsemi skóla áður en endanleg ákvörðun um þær er tekin.

Í ráðinu sitja;

- 2 fulltrúar nemenda
- 2 fulltrúar foreldra
- 2 fulltrúar kennara
- 1 fulltrúi annarra starfsmanna
- fulltrúi úr grenndarsamfélaginu
- skólastjóri

II hluti. Innra starf skólans

Foreldrasamstarf

Menntun og uppeldi er samvinnuverkefni skóla og heimila. Þessi svið skarast meira og minna og því þarf samvinna að vera nán.

Sameiginleg verksvið skóla og heimila geta m.a. falist í eftirfarandi;

- námsstuðningi
- að rækta farsæla mannkosti svo sem ábyrga hegðun, virðingu í samskiptum og vingjarnleika
- að efla skilning á mikilvægi menntunar og skólastarfi
- að vera hvetjandi
- að vera leiðandi í uppeldi sem er meðalvegurinn milli ofríkis og afskiptaleyfis.

Með því að vinna sameiginlega að menntun og uppeldi á þennan hátt stuðlum við að vellíðan og þroska nemenda á jákvæðan hátt.

Heimanám

Allir nemendur skólans hafa heimalestur 5 daga vikunnar. Sumir nemendur eru með frjálislestrarbækur en aðrir lesa fræðitexta eða aðrar námsbækur. Nemendur þurfa að ljúka við vikuáætlun sína á föstudögum og ef slík skil hafa ekki farið fram þá þarf nemandinn að vinna heima um helgina. Sendur er póstur til foreldra ef svo ber undir. Skólinn er vinnustaður nemenda og geta þeir nýtt aðstöðuna í skólanum eftir að stundaskrá sleppir með leyfi kennara eða skólastjóra.

Kennsluúrræði

Í 17. grein grunnskólalaga er fjallað um nemendur með sérþarfir en þar segir: „Nemendur eiga rétt á að komið sé til móts við námsþarfir þeirra í almennum grunnskóla án aðgreiningar, án tillits til líkamlegs eða andlegs atgervis. Nemendur sem eiga erfitt með nám sökum sértækra námsörðugleika, tilfinningalegra eða félagslegra örðugleika og/eða fötlunar, sbr. 2. gr. laga um málefni fatlaðra, nemendur með leshömlun, langveikir nemendur og aðrir nemendur með heilsutengdar sérþarfir eiga rétt á sérstökum stuðningi í námi í samræmi við metnar sérþarfir.“

Engir tveir einstaklingar eru eins, sem betur fer. Sumir þarfnast meiri aðstoðar en aðrir og sér Valsárskóli þeim nemendum fyrir stuðningskennslu. Skólinn hefur yfir að ráða ákveðnum fjölda kennslustunda á viku til stuðnings og er þeim stundum deilt niður á bekki. Þessi úthlutun kennslustunda er í reglulegri endurskoðun allt skólaárið.

Stuðningskennari fer inn í bekk og veitir þeim nemendum aðstoð sem það þurfa en stundum er þó heppilegt að taka nemendur út og láta þá vinna að ákveðnum verkefnum einum eða í litlum námshópum í námsveri. Mikil áhersla er lögð á samstarf á milli bekkjarkennara og stuðningskennara til að gera stuðningskennsluna markvissa og árangursríka.

Kennsla nemenda með annað móðurmál

Nemendur, sem hafa annað móðurmál en íslensku eða ekki hafa vald á íslensku vegna búsetu erlendis, eiga rétt á sérstakri kennslu í íslensku. Við móttöku þessara nemenda er fylgt svipuðu ferli og almennt þegar nýr nemandi kemur í skólann. Gerð er námsáætlun fyrir nemandann í samráði við foreldra og það tryggt að upplýsingar um skólastarf liggi fyrir með skýrum hætti. Nemendur með annað móðurmál en íslensku eiga rétt á kennslu í íslensku sem öðru tungumáli. Einnig er mikilvægt að nemendur viðhaldi móðurmáli sínu eftir því sem frekast er unnt.

Sérfræðipjónusta

Svalbarðsstrandarhreppur hefur gert samning við fjölskyldudeild Akureyrarbæjar um greiningar- og sérfræðipjónustu. Einn sérkennari starfar við skólann og einnig sinna aðrir kennarar þá nemendur sem

þurfa sérstakan stuðning til lengri eða skemmri tíma í samræmi við þær greiningar sem gerðar eru. Nemanda er aldrei vísað í greiningu án samráðs við foreldra/forráðamenn. Sama má segja um stuðningstíma. Lestrarskimun er lögð fyrir í 9. bekk og talnalykill í 3. og 6. bekk.

Nemendaverndarráð

Í skólanum er nemendaverndarráð sérstakur vettvangur til að vinna að hagsmunum nemenda, vernd og öryggi í skólastarfi sbr. reglugerð 584/2010.

Hlutverk nemendaverndarráðs er meðal annars:

- Að gæta hagsmuna nemenda í skólanum, vernda þau og styðja með því að; taka við tilvísunum nemenda sem þurfa stuðning vegna líkamlegra, félagslegra og / eða sálrænna erfiðleika.
- Samræma og samhæfa þjónustu skóla við nemendur sem eiga við náms- og eða tilfinningalegan vanda að etja.
- Meta þörf nemenda fyrir greiningu sérfræðinga (sálfræðinga, talmeinafræðinga, sérkennara).
- Ræða málefni nemenda sem þarfnast sértækra úrræða eins og sjúkrakennslu.
- Vísa málefnum einstakra nemenda til frekari úrlausnar s.s. lausnateymis eða eineltisteymis.
- Vinna tilkynningar til barnaverndaryfirvalda í samræmi við skyldur barnaverndarlaga.
- Leita eftir samráði við aðila utan skólans s.s. félagsþjónustu, heilsugæslu, BUGL ofl.

Skipan í nemendaverndarráði: Í nemendaverndarráði skólans sitja, skólastjóri, hjúkrunarfræðingur, sérkennari, sérkennslufulltrúi, námsráðgjafi og umsjónarkennari viðkomandi nemenda.

Fundað er í nemendaverndarráði einu sinni í mánuði að jafnaði.

Við afgreiðslu mála er hagur nemenda hafður að leiðarljósi.

Foreldrar/forráðamenn eru látnir vita ef börn þeirra eru til umræðu á nemendaverndarráðsfundum. Foreldrar/forráðamenn geta þó ekki hafnað því að málefni barna þeirra séu rædd á vettvangi nemendaverndarráðs.

Valgreinar nemenda í 8.-10. Bekk

Nemendur í 8., 9. og 10. bekk velja sér 3 valgreinar, samtals 6 kennslustundir á viku, en einnig geta þeir valið að stunda tónlistarnám í tónlistarskóla eða skipulagða íþróttapjálfun í stað einnar valgreinar.

Námsmat

Í Aðalnámskrá frá 2011, almennum hluta segir um námsmat: „Megintilgangur námsmats er að veita leiðbeinandi upplýsingar um námið og hvernig markmiðum þess verður náð. Með námsmati er fylgst með því hvernig þeim tekst að ná almennum hæfniviðmiðum aðalnámskrár, stuðlað að námshvatningu, nemendur örvaðir til framfara og metið hvaða aðstoð þeir þurfa.“

Jafnframt segir: „Til að geta gegnt þessu margþætta hlutverki þarf námsmat að uppfylla þau skilyrði að vera réttmætt og áreiðanlegt. Tryggja þarf að allt námsmat sé þannig úr garði gert að það meti það sem það á að meta á áreiðanlegan hátt.“

Gera skal grein fyrir viðmiðum námsmats og umsagna í skólanámskrá þannig að nemendum, foreldrum og öllum starfsmönnum skóla sé ljóst hvaða kröfur eru gerðar og hvernig skólinn hyggst meta hvernig þær eru uppfylltar.

Námsmat á að veita nemendum og foreldrum og forráðamönnum, kennurum, viðtökuskólum og skólayfirvöldum upplýsingar um námsgengi nemenda sem m.a. má hafa að leiðarljósi við frekari skipulagningu náms.

Námsmat er óaðskiljanlegur hluti náms og kennslu. Meta skal færni, þekkingu, framkomu, vinnubrögð, framfarir, frumkvæði og samvinnu. Matið miðar að því að fylgjast með framförum og hvort nemendur hafi náð settum markmiðum aðalnámskrár. Niðurstöður námsmats ber að skoða með tilliti til þess að nemendur eru ólíkir að upplagi, með mismunandi bakgrunn og að einungis er mögulegt að meta hluta þess sem nemendur fást við og læra. Unnið er fyrst og fremst með áfanga- og lokamarkmið aðalnámskrár.

Nám er annars vegar metið á grundvelli námsmarkmiða og hins vegar er gefin umsögn fyrir vinnubrögð, hegðun, samskipti og viðhorf. Lögð er áhersla á fjölbreytt námsmat og dregið er úr vægi skriflegra prófa. Helstu námsmatsaðferðir eru eftirtaldar:

- Leiðsagnarmat.
- Sjálfsmat nemenda.
- Jafningjamat.
- Mismunandi verkefni s.s. munnleg, skrifleg, verkleg, rafræn og myndræn í samræmi við viðfangsefni nemenda hverju sinni.
- Mat á námsmöppum.
- Samræmd könnunarpróf í 4., 7. og 10. bekk.
- Könnunarpróf í 5. – 10. bekk.
- Lokapróf í 10. bekk. - Stöðupróf í 2. – 4. bekk í lestri og stærðfræði.
- Skráning á vinnubrögðum bæði í skólanum og við heimavinnu.
- Skráning á frumkvæði og samvinnu.
- Skráning á hegðun og samskiptum í skólanum.
- Skráning á framförum.

Öllum nemendum ber að þreyta samræmd könnunarpróf í 4., 7. og 9. bekk en hægt er að sækja um undanþágu frá því að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Skólastjóra er heimilt að veita undanþágu ef ríkar ástæður þykja til þess. Einnig er mögulegt að þreyta prófin með fráviki ef einhver hömlun er til staðar sem gerir nemendum erfitt fyrir. Niðurstöður samræmdra prófa og vinna með úrlausnir nýtast við endurskoðun á áherslum í kennslu einstakra nemenda og bekkja.

Vitnisburður við útskrift nemenda úr Valsárskóla er tvíþættur: Annarsvegar er gefin fageinkunn sem greinir frá námslegri stöðu nemandans í ljósi lokamarkmiða aðalnámskrár og hins vegar vinnuumsögn sem greinir frá vinnubrögðum, hegðun, heimanámi og samskiptum.

Við útskrift úr grunnskóla á skemmri tíma en 10 árum skal staða nemenda metin í ljósi matsviðmiða aðalnámskrár.

Matsviðmið

Matsviðmið í aðalnámskránni eru sett fram matsviðmið við lok grunnskóla fyrir einstakar námsgreinar og námssvið. Einnig eru sett viðmið fyrir mat á lykilhæfni nemenda. Matsviðmiðin eru lýsing á hversu vel nemandi hefur skilgreinda hæfni á valdi sínu. Lýsingarnar eru tengdar einkunnunum A, B og C og einungis skilgreindar fyrir 10. bekk. Matskvarðann ber að nota við brautskráningu nemenda úr grunnskóla.

Matskvarðinn er skilgreindur sem sex einkunnir: A, B+, B, C+, C og D. Lýsingar á matsviðmiðum standa á bak við einkunnirnar A, B og C. Matsviðmið fyrir B eru byggð á hæfniviðmiðum sem skilgreind eru í aðalnámskrá fyrir 10. bekk og framsetning þeirra er með þeim hætti að gera má ráð fyrir að þorri nemenda ná þeirri hæfni. Einkunnina A fá þeir sem sýna framúrskarandi hæfni og einkunnina C fá þeir sem standast ekki þær kröfur sem gerðar eru í B einkunnar viðmiðum.

Námsmatskvarðinn A-D er skilgreindur þannig að nemandi sem fær B, B+ eða A hefur náð hæfniviðmiðum í 10. bekk. Má því gera ráð fyrir að þeir nemendur sem ná þeim viðmiðum búi yfir hæfni til þess að hefja nám í íslensku, ensku og stærðfræði í framhaldsskóla á öðru hæfniprepi. Mat á því hvaða þrep hentar best hverjum og einum er í höndum viðkomandi framhaldsskóla í samráði við nemendur og foreldra og er útfært nánar í almennum hluta aðalnámskrár framhaldsskóla. Ávallt er um einstaklingsmiðað mat að ræða. Grunnskólinn er ábyrgur fyrir því að um réttmætt og áreiðanlegt mat sé að ræða við lok grunnskóla og að veita nemendum, foreldrum og framhaldsskólum sem besta leiðsögn um nám í framhaldsskóla.

Próf og skimanir

1. bekkur
 - a. Læsi lestrarskimun 1. hefti (nóvember)
 - b. Læsi lestrarskimun 2. hefti (febrúar)
 - c. Læsi lestrarskimun 3. hefti (apríl)
 - d. Lestrarpróf í lok 1. Bekkjar
2. bekkur
 - a. Læsi lestrarskimun 1. hefti (nóvember)
 - b. Læsi lestrarskimun 2. hefti (febrúar)
 - c. Læsi lestrarskimun 3. hefti (maí)
 - d. Hraðapróf í september, janúar og maí
3. bekkur
 - a. Talnalykill, hóppróf, stærðfræði (september)
 - b. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - c. LOGOS skimun (janúar)

- d. Orðrún 2, lesskilningspróf (valkvætt)
- e. Hraðapróf í september, janúar og maí
- 4. bekkur
 - a. Samræmd próf í íslensku og stærðfræði (september)
 - b. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - c. Orðrún 2 (valkvætt)
 - d. Hraðapróf í september, janúar og maí
- 5. bekkur
 - a. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - b. Orðrún 2, lesskilningspróf (valkvætt)
 - c. Hraðapróf í september, janúar og maí
- 6. bekkur
 - a. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - b. Talnalykill, hóppróf, 1B (október)
 - c. LOGOS skimun (nóvember)
 - d. Framsagnarpróf, lestrarmappa
 - e. Orðrún 2, valkvætt
 - f. Hraðapróf í september, janúar og maí
- 7. bekkur
 - a. Samræmd próf í íslensku og stærðfræði (september)
 - b. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - c. Framsagnarpróf, lestrarmappa (maí)
 - d. Orðrún 2, valkvætt
 - e. Hraðapróf í september, janúar og maí
- 8. bekkur
 - a. Orðrún 1, lesskilningspróf (október)
 - b. Orðrún 2, valkvætt (maí)
 - c. Hraðapróf fyrir nemendur undir 200 atkv./mín í september, janúar og maí
- 9. Bekkur
 - a. LOGOS skimun (október)
- 10. Bekkur
 - a. Samræmd próf – íslenska, stærðfræði, enska (september)

Niðurstöður skimana nýtast fyrst og fremst kennurum til að skipuleggja nám og kennslu einstakra nemenda en foreldrum er gert aðvart ef frávik nemenda eru umfram það sem eðlilegt má teljast, þannig að æskilegt sé að grípa til sérstakra úrræða svo sem sérkennslu. Ekki eru gefnar einkunnir fyrir greinandi próf.

Prófafyrirkomulag

Próf eru að jafnaði felld inn í daglega stundaskrá nemenda. Lokapróf eru haldin í 10. bekk í maí.

Vitnisburður

Vitnisburður um námsrángur á haustönn er að finna inni á mentor og kynntur í foreldraviðtölum í janúar. Vitnisburðarblað er afhent á skólaslitum að vori.

Niðurstöður samræmdra prófa eru sendar heim með hverjum og einum nemanda.

Félagslíf og tómstundastarf

Margt er gert til að brjóta upp hefðbundinn skóladag án þess þó að það raski skólastarfi um of. Þar eru vettvangsferðir/grenndarkennsla og skólaferðalög mikilvægir þættir. Megintilgangur þeirra er að sameina nám, umhverfisvitund og jákvæða félagskennd.

Reynt er að fara með alla hópa í a.m.k. eina til tvær dagsferðir á ári, oftast í tengslum við þemadaga á haustin og vorin. Þegar góð tækifæri gefast til annarra gagnlegra námsferða eru þau gjarnan nýtt. Námstengdar ferðir á vegum skólans eru allar greiddar af skólanum.

Skipulag skólaferðalaga og vettvangsferða

Í mars eða apríl fara allir nemendur skólans í skíðaferðalag í Hlíðarfjall. Skólinn greiðir fyrir lyftukort fyrir alla sem nýta lyfturnar auk þess að greiða fyrir leigu á búnaði fyrir þá sem þurfa í 5.-10. bekk. Gert er ráð fyrir að yngri nemendur komi með sleða, þotur eða annan búnað sjálfir.

Skólabúðir

Annað hvert ár hefur verið farið með nemendur í 7. og 8. bekk í vikudvöl í Skólabúðir að Reykjum í Hrutafirði. Þessar nemendaferðir hafa gefist mjög vel og eru eins og aðrar slíkar ferðir greiddar af skólanum.

Skólaferðalag 9. – 10. bekkjar

Sú venja hefur skapast að nemendur þessara árganga fari annað hvert ár í ferðalag. Skólinn hefur lagt til að það sé 3 – 4 daga langt ferðalag innanlands. Ef foreldrar óska þess að nemendur hafi möguleika á að fara í lengri og þá væntanlega dýrari ferð t.d. erlendis, þarf undirbúningur að taka mið af því.

Sé ákveðið að fara í lengri og kostnaðarsamari ferð er hún undirbúin og skipulögð í samstarfi forráðamanna þessara nemenda, nemendaráðs fyrir hönd nemenda og starfsmanna frá skólanum.

Fjáröflun vegna ferðalagsins tekur tvö ár og vinna nemendur að henni með aðstoð forráðamanna sinna og skólans.

Ferðalagið fellur ekki undir skólaskyldu heldur er ánægjulegt samstarfsverkefni nemenda, forráðamanna þeirra og skóla. Skólinn greiðir laun kennara í skólaferðalaginu.

Félagsmiðstöðin Valhöll

Starfsmaður félagsmiðstöðvar í samráði við nemendaráð og skólastjórnendur móta tómstundastarfið. Fulltrúar unglíngastigs í nemendaráði halda fundi að jafnaði einu sinni í mánuði ásamt starfsmanni

félagsmiðstöðvar. Hlutverk þeirra er að taka þátt í skipulagi tómstundastarfsins og koma sjónarmiðum nemenda á framfæri.

Hittingar í félagsmiðstöðinni er eftirfarandi:

- 1.-4 bekkur einn miðvikudag í mánuði
- 5.-7. bekkur annan hvern miðvikudag
- 8.-10. bekkur alla miðvikudaga

Til viðbótar hefur unglíngastigið farið á Norðurorg, sem er undankeppni félagsmiðstöðva á norðurlandi fyrir söngkeppni SAMFÉS. En þau hafa einnig farið suður á SAMFÉS ballið.

Mötuneyti

Hollur matur stuðlar að góðri heilsu

Vel nærð börn eiga betur með að einbeita sér, mataræði getur haft áhrif bæði á lærdómsgetu og hegðun. Börn verja miklum hluta dagsins í skólanum eða á skólasvæðinu og því er mikilvægt að þau eigi þar kost á hollum og góðum mat. Mataræði nemenda er því einn af lykilþáttum í starfi þeirra skóla sem taka þátt í verkefningu Heilsueflandi skóli.

Morgunverður

Morgunverður er í boði alla daga í grunnskólanum og á borðum er hafragrautur, slátur, ávextir, lýsi, rúsínur, kanill og mjólk. Ekki er því nauðsynlegt að senda börn með nesti en ef það er gert er æskilegt að hafa það innan manneldis markmiða um morgunverð.

Hádegisverður

Hádegisverður er í boði fyrir nemendur í 1.-10. bekk alla virka daga. Í mötuneytinu er eldaður hefðbundin heimilismatur úr fyrsta flokks hráefni. Skólamáltíðir eru gjaldfrjálsar.

III hluti. Reglur, stefnur og áætlanir

Skólareglur

Leiðtogasamfélagið Valsárskóli starfar eftir hugmyndafræði uppbyggingarstefnunar sem leggur áherslu á forvarnir fremur en umbun og refsingar.

Skólastarf í Valsárskóla byggir á sáttmála sem allir í skólanum þurfa að vera sammála um.

Sáttmálinn er eftirfarandi:

„Við starfsfólk og nemendur Álfaborgar/Valsárskóla viljum að öllum líði vel í skólanum, við viljum að allir séu öruggir, sinni sínu hlutverki og nýti hæfileika sína til góðs“

Öryggisreglur eru settar til að vernda skólasáttmálann.

Vinsemd – Við erum öll skólafélagar og sýnum því vinsemd í öllum okkar samskiptum

Víðsýni – Við leitum nýrra leiða til að nálgast viðfangsefni okkar og reynum að koma auga á ný sjónarhorn.

Virgni – Við reynum að nýta sem flesta hæfileika okkar, tökum frumkvæði og könnumst við ábyrgð okkar.

Virðing – Við berum virðingu fyrir okkur sjálfum, öðru fólki og umhverfi okkar.

Að allir séu öruggir þýðir til dæmis:

- Við leiðbeinum öðrum og látum vita ef hegðun þeirra ógnar öryggi okkar eða annarra.
- Við skiljum að í heiminum býr alls konar fólk, þess vegna gætum við þess að gefa ekki persónuupplýsingar til ókunnugra.
- Við leitum að öruggum stöðum til að leika okkur á og leikum okkur þannig að allir séu öruggir.
- Við ferðumst hægt um skólann svo við rekumst ekki á aðra.
- Við sköpum umhverfi þar sem enginn þarf að óttast stríðni eða pot.
- Við keppumst að því að allir staðir í skólanum séu örugg svæði.
- Við látum vita ef við finnum ólöglegt eða skaðlegt efni á skólatölvum svo aðrir nemendur þurfi ekki að rekast á það.
- Við gefum skýr skilaboð um hvernig við viljum að aðrir komi fram við okkur.
- Við notum öryggisvætti í skólabílum og hjálm á hjólum og hjólabrettum.
- Við göngum niður stigann og hendum ekki hlutum frá okkur.
- Við köstum aðeins snjóboltum á snjóboltasvæði svo þeir sem ekki taka þátt í leiknum skaðist ekki.
- Við förum í biðröð þegar margir þurfa að komast á sama staðinn, t.d. inn í kennslustund eða í skólabílinn.

Að öllum líði vel þýðir t.d.

- Við erum kurteis hvort við annað.
- Við viljum ekki meiða eða særa með orðum okkar eða gerðum.
- Við líðum ekki ofbeldi, stríðni og einelti í skólanum.
- Við hugsum vel um líkama okkar, borðum holla fæðu og hreyfum okkur úti.
- Við hlustum vel þegar aðrir tala og spyrjum ef við skiljum ekki.
- Við látum vita ef okkur sjálfum eða öðrum líður illa.
- Við berum ábyrgð á orðum okkar og gjörðum og reynum alltaf að bæta fyrir mistök.
- Við hjálpum öðrum með gleði og erum óhrædd að biðja um hjálp annarra.
- Við hrósum öðrum ef þeir hafa gert eitthvað aðdáunarvert og tökum við hrósi frá öðrum.
- Við förum vel með eigur okkar, eigur skólans og eigur annarra nemenda.
- Við förum úr útiskóm og útifötum svo við berum ekki bleytu og óhreini inn.
- Við gætum þess að hafa vinnufrið í skólastofunni.

Að allir geti sinnt sínu hlutverki og nýti hæfileika sína til góðs er til dæmis:

- Við útskýrum hvort fyrir öðru ef við skiljum ekki.
- Við verndum hvort annað og reynum að snúa slæmum aðstæðum til góðs.

- Við leitum allra leiða sem við kunnum til að skapa gott námsumhverfi.
- Við sýnum skoðunum annarra áhuga því við vitum að við getum lært margt af öðrum sjónarhornum.
- Við erum gagnrýnin í hugsun án þess að gera lítið úr skoðunum annarra eða tilfinningum.
- Við erum skemmtileg og skapandi og reynum að uppgötva nýja hæfileika hjá okkur sjálfum og öðrum.
- Við þurfum að fá tækifæri til að sinna hlutverkum okkar án truflunar frá öðrum.
- Við komum á réttum tíma í skólann og reynum að missa ekki af kennslustund.
- Við reynum að hjálpa ef við sjáum að einhver veldur ekki hlutverki sínu.
- Við förum eftir fyrirmælum starfsfólks sem alltaf eiga að vera í samræmi við skólasáttmála Valsárskóla.
- Við réttum upp hönd ef við viljum fá hjálp við námið eða fá orðið í hópsamræðum.
- Við erum alltaf kurteis og sýnum hvort öðru virðingu.

Skýr mörk

1. Í Valsárskóla reynum við öll að láta skólasáttmálann stýra hegðun okkar og ákvörðunum.
2. Ef nemandi í skólanum virðir ekki skólasáttmálann gilda öryggisreglurnar. Öryggisreglurnar vernda sáttmálann með því að útskýra nánar hvað í honum felst. Þeir sem brjóta öryggisreglurnar fá alltaf tækifæri til að bæta hegðun sína.
3. Ef nemandi brýtur ítrekað gegn öryggisreglum þarf hann að ræða við skólustjóra/námsráðgjafa og gera uppbyggingaráætlun. Uppbyggingaráætlun er tímasett áætlun þar sem nemandinn finnur leiðir til að bæta hegðun sína og gera betur grein fyrir orsökum hennar og afleiðingum. Þannig geta nemendur sem brjóta öryggisreglur hjálpað til við að gera skólann betri fyrir okkur öll.

Viðurlög við brotum á skólareglum

Viðbrögð við hegðun nemenda er einn þáttur í menntun þeirra. Samkvæmt 28. gr. Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna, sbr. lög nr. 19/2013, ber að halda uppi námsaga með þeim hætti sem samrýmist mannlegri reisu barnsins og öðrum réttindum samkvæmt sáttmálanum. Barnaréttarnefnd Sameinuðu þjóðanna hefur sömuleiðis lagt áherslu á að viðbrögð við agabrotum nemenda skuli miða að því að rækta persónuleika, hæfileika og andlega og líkamlega getu nemenda. Í samræmi við þetta er í 11. gr. [reglugerðar um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum nr. 1040/2011](#), tekið fram að veita skuli þeim nemendum sem sýna af sér óæskilega hegðun eða slaka ástundun stuðning og að taka skuli tillit til aðstæðna og þarfa nemenda, stuðla að alhliða þroska, velferð og menntun hvers og eins.

Meðferð alvarlegra eða ítrekaðra agamála fara eftir eftirfarandi ferli

1. Umhugsun - Nemandinn fær góðan tíma til að róa sig og hugsa málið áður en rætt er við hann.
2. Umræða - Reynt að fá sem besta mynd af atvikinu og hvort hugsanlega aðrir hafa komið við sögu.
3. Uppbygging - Hvað er hægt að gera til að koma í veg fyrir að atvikið komi upp aftur, þarf að breyta einhverju? Er hægt að bæta fyrir það sem gerðist.
4. Fyrirgefning/loforð - Farið yfir hvernig nemandinn vill haga því að bæta fyrir brot sitt. Lykilatriði eru fyrirgefning og loforð.

Nemandinn þarf að spyrja sig: Þarf ég að biðja einhvern fyrirgefningar? Þarf einhver að biðja mig fyrirgefningar? Þarf ég að lofa að bæta eitthvað í hegðun minni? Þarf einhver annar að bæta sig? Þarf að bæta eitthvað í skólasamfélaginu?

Mikilvægt er að nemendur biðji ekki fyrirgefningar eða lofi einhverju án þess að hafa gert sér grein fyrir því í hverju það felst.

Meðferð alvarlegra eða ítrekaðra agabrota eru unnin hjá skólastjóra - öll brot á skólasáttmálanum (skólareglum) eiga starfsmenn að upplýsa foreldra/forráðamenn um.

Ef nemandi sýnir af sér óásættanlega hegðun og sinnir ekki fyrirmælum æðstu stjórnunar skólans er litið svo á að ekki sé öruggt fyrir aðra nemendur að hafa hann í skólanum. Þá er haft samband við foreldra og nemandinn sóttur.

Foreldrar og nemandi funda með skólastjórnanda eins fljótt og auðið er (helst næsta dag) til að finna viðunandi lausn á vandanum.

Heilsugæsla – áætlun um fræðslu og skimanir.

Heilsugæsla í skólum er framhald ung- og smábarnaverndar. Hún er m.a. fólgin í reglulegum heilsufarsathugunum og ónæmisaðgerðum ásamt heilbrigðisfræðslu og ráðgjöf. Auk þess sinna hjúkrunarfræðingar í skólum sjúkra- og slysaþjónustu að vissu marki. Einnig er lögð áhersla á heilbrigðisfræðslu og forvarnir af ýmsu tagi og munu eftirfarandi mælingar og skimanir fara fram:

1. bekkur Sjónpróf, hæðar- og þyngdarmæling og spjall. Fræðsla um Líkaminn minn (um kynferðislegt ofbeldi), hjálmafræðsla.

2. bekkur Fræðsla um tilfinningar

3. bekkur Fræðsla þar sem fjallað er um ýmislegt varðandi heilsuna (hollusta, hreylnæti, hugrekki, hamingja, hreyfing og hvíld).

4. bekkur Sjónpróf, hæðar- og þyngdarmæling og spjall. Fræðsla um kvíða.

5. bekkur Fræðsla um samskipti.

6. bekkur Fræðsla um kynþroskann. Endurlífgun.

7. bekkur Sjónpróf, hæðar- og þyngdarmæling og spjall. Fræðsla eftir þörfum eftir spjallið við börnin. Strákar bólusetning gegn mislingum, hettusótt og rauðum hundum (ein sprauta). Stelpur bólusetning gegn mislingum, hettusótt og rauðum hundum (ein sprauta) og bólusetning geng HPV (legghálskrabbamein) (ein sprauta að hausti og ein að vori).

8. bekkur Fræðsla um hugrekki (að standast óæskilegan félagsþrýsting og fara eftir sinni sannfæringu) og fræðsla um líkamsímynd.

9. bekkur Sjónpróf, hæðar- og þyngdarmæling og spjall. Kynfræðsla: Umfjöllun er tengist kynhegðun og samskiptum, hreinlæti, getnaðarvörnum og kynsjúkdómum. Bólusetningar gegn mænusótt, barnaveiki, stífkrampa og kíghósta (ein sprauta).

10. bekkur Fræðsla um geðheilbrigði, kynheilbrigði, endurlífgun og að lokum fræðsla um ábyrgð á eingin heilsu loka spjall um framhaldið, fjallað um hver er hægt að leita, krabbameinsskoðanir (sjálfsskoðanir og læknisskoðanir), framhald bólusetninga o.s.fr.

Ef foreldrar/forráðamenn hafa áhyggjur af heilsufari barns t.d. varðandi ofantalda þætti er fólk vinsamlega beðið um að koma þeim upplýsingum til hjúkrunarfræðings svo hægt sé að bregðast við. Þá eru kennarar ávallt vakandi fyrir því að vísa börnum til hjúkrunarfræðingsins, sérstaklega ef grunur vaknar um að sjón eða heyrn hafi versnað. Þá mun fræðsla og forvarnarstarf fara fram í ýmsum bekkjum eftir því sem við á og í samráði við kennara. Sú fræðsla fjallar þá m.a. um; persónulegt hreinlæti, tannhirðu, hollt mataræði, æskilegan svefntíma, hjálmanotkun, samskipti og fíkniefni.

Persónuverndarstefna

Álfaborg/Valsárskóli hefur einsett sér að tryggja áreiðanleika, trúnað og öryggi persónuupplýsinga sem skólinn vinnur. Skólinn hefur á þeim grundvelli sett sér persónuverndarstefnu sem finna má í heild sinni inni á heimasíðu skólans. Tilgangur með persónuverndarstefnu er að leitast við að uppfylla í hvívetna þá persónuverndarlöggjöf sem er í gildi hverji sinni og er stefna þessi byggð á lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga („persónuverndarlög“). Með stefnunni leggur skólinn áherslu á mikilvægi þess að gætt sé að því að öll vinnsla persónuupplýsinga innan skólans fari fram í samræmi við ákvæði persónuverndarlaga. Persónuverndarstefnan lýsir vinnslu skólans á persónuupplýsingum.

Forvarnaráætlun

Markmið með áætluninni er að skapa heildstæða menningu í skólanum þar sem samfélagið vinnur saman að líkamlegu heilbrigði, félagslegu heilbrigði og heilbrigðri umgengni við umhverfið. Í forvarnar áætlun er unnið með hjúkrunarfræðingi, slökkviliði, starfsfólki skólans og nemendum við að gera skólastarfið í Álfaborg/Valsárskóla eins heilbrigt og hægt er á hverjum tíma.

Tilgangurinn er að bæta árangur og líðan. Allt snýst þetta fyrst og fremst um virkni nemenda frekar um nám en kennslu. Hluti af heilbrigðum skóla er að allir nemendur séu að læra í skólanum og skóla menningin styðji þá hugmynd að hver einasta mínúta í skólanum getur nýst til náms.

Hlutiverk starfsfólks er að veita nemendum tækifæri til náms og þroska og þannig ber það megin ábyrgð á námi nemenda. Heilbrigð samskipti nemenda og starfsfólks hvetur til þess að leitað sé sameiginlegra lausna og einbeita sér að því að skólaganga nemenda verði innihaldsrík, samskipti heilbrigð og líðan sem best.

Heilbrigðir nemendur eiga betra með að tileinka sér það sem í umhverfi þeirra er en þeir sem sjúkir eru. Frummarkmið skóla er að námsárangur nemendanna verði sem mestur. Framsæknir heilsueflandi skólar leggja mikið af mörkum til þess að skólarnir nái náms- og samfélagsmarkmiðum sínum.

Auðvelda aðgerðir til að bæta heilsuna með því að efla þekkingu nemenda á heilbrigði og þjálfá þá í rökhusun, félagsmálum og framkomu.

Eitt af markmiðum heilsueflandi skóla er heilbrigði og í skólanum gefast oft góð tækifæri til að flétta heilbrigðismál og heilsuumræður saman við megin viðfangsefnin, t.d. lestur og reikning, og víkka þannig sjóndeildarhring nemenda.

Aðferðir heilsueflandi skóla auðvelda kennurum að útskýra fjölmörg almenn og sérhæfðari atriði í námsefninu og þjálfa nemendur í að finna lausnir á margvíslegum viðfangsefnum á heimavelli og á heimsvísu.

Nemendurnir geta lært og þjálfað sig í ýmsum efnum, bæði handbragði, hugsun og framkomu, og þá líka heilsu hegðun, og allt þetta getur bætt við færni þeirra.

Áfallaáætlun

Við Valsárskóla er starfandi áfallaráð. Þar sitja eftirtaldir aðilar: skólastjóri, námsráðgjafi, hjúkrunarfræðingur, sálfræðingur og sóknarprestur.

Áfallaráð er bundið trúnaði.

Hlutverk áfallaráðs er að vera skólastjórum og öðru starfsfólki skólans til aðstoðar við að mæta ýmiss konar áföllum sem nemendur og/eða starfsfólk verður fyrir eða tengjast því með einum eða öðrum hætti. Áfallaráð er kallað saman þegar áföll koma upp og tekur ákvörðun um hvort eða til hvaða aðgerða skal gripið.

Viðbrögð við áföllum

sá sem fyrstur fær upplýsingar um dauðsfall eða alvarlegt slys kemur þeim til skólastjóra

- b) skólastjóri aflar staðfesta upplýsinga
- c) áfallaráð kallað saman
- d) meta þarf eftir eðli atburðarins hverjir eiga að fá upplýsingar um hann og hvernig
- e) ritari sér um að boða áfallaráð á fund skv. fyrir mælum skólastjóra og sér til þess í samráði við skólastjóra að eftirtaldir aðilar fái upplýsingarnar eftir því sem við á hverju sinni

Skipan áfallateymis

Í áfallateymi eru skólastjóri, aðstoðarskólastjóri og hjúkrunarfræðingur skólans. Aðrir eru kallaðir til eftir atvikum. Ef vilji er hjá aðstandendum og málið af þeim toga er gott að hafa prest í áfallateyminu.

Hlutverk áfallateymis

Áfallateymi sér um verkstjórn við válega atburði. Það leitar upplýsinga og upplýsir starfsfólk/nemendur/foreldra um atburðina. Það sér um að nemendur skólans fái viðeigandi þjónustu ef þeir verða fyrir áfalli. Áfallateymið vinnur með starfsfólki/foreldrum/nemendum og bekkjum eins lengi og þörf er á. Það styður við og aðstoðar endurkomu nemanda í skólann eftir missi eða áfall. Áfallateymi leitar aðstoðar fagfólks ef á þarf að halda. Einnig gerir það áætlanir um viðbrögð eftir því sem við á og kynnir fyrir starfsfólki og stendur fyrir fræðslu fyrir starfsmenn um viðbrögð barna og fullorðinna við áföllum.

Mikilvægt er að foreldrar eða aðrir nánir aðstandendur láti skólastjóra eða umsjónarkennara vita af áföllum sem nemendur verða fyrir svo hægt sé að bregðast við með viðeigandi hætti eins fljótt og mögulegt er.

Tillögur að skilgreiningum á áföllum í skóla.

- Alvarlegt slys eða dauðsfall nemanda.

- Alvarlegt slys eða dauðsfall foreldis, systkinis eða náins ættingja nemanda.
- Alvarlegt slys eða dauðsfall starfsmanns.
- Alvarleg veikindi nemanda eða aðstandenda.
- Langvarandi veikindi nemanda/starfsmanns.
- Náttúruhamfarir.
- Andlát vinar.
- Líkamsárás.
- Annað sem veldur áfalli hjá nemanda samkvæmt mati áfallateymis.

Ritari skólans í samvinnu við áfallateymi þarf að geta veitt og tekið við upplýsingum. Gott er að hafa einn aðila áfallateymis sem tengilið við fjölmiðla ef þess þarf. Æskilegt er að það sé skólastjóri.

Áfallateymi hefur undir höndum ákveðna verkferla þegar áföll verða hjá nemendum eða starfsfólki skólans. Þar er farið yfir hvað þarf að gera samdægurs og síðan næstu daga og mánuði eftir áföll.

Verkferlunum er skipt í eftirfarandi kafla:

- Viðbrögð skólans við slysi eða dauða.
- Þegar nemandi/starfsmaður deyr.
- Þegar börn missa foreldri eða systkin.
- Áfallahjálp.

Eineltisáætlun

Einelti getur átt sér stað á öllum skólastigum. Einelti í skóla getur fylgt barni út lífið ef ekkert er aðhafst. Vinatengsl myndast oft á fyrstu árum barnsins og getur skipt miklu máli að barnið læri snemma þessi félagslegu tengsl sem styrkir þau í samskiptum við aðra.

Í Álfaborg/Valsárskóla er unnið með nudd og jákvæða snertingu. Með þeirri vinnu verða börnin meðvitaðri um líkama sinn, læra að þekkja mörkin hvað er viðeigandi eða óviðeigandi snerting og efla samkennd og sjálfmynd. Við teljum að þessi vinna sé einn þáttur í viðleitni okkar í að fyrirbyggja einelti.

Hlutverk starfsfólks skiptir öllu máli, bæði hvað varðar viðhorf, framkomu og viðbrögð við einelti/ofbeldi. Starfsfólk skal ávallt vera vakandi fyrir samskiptum barnanna því einelti byrjar oft í smáum og duldu atvikum sem geta vaxið ef ekki er brugðist fljótt við þeim.

Einelti getur verið þegar:

Barn eða börn leggja barn í einelti

Starfsmaður leggur barn í einelti

Foreldrar og þeirra barn leggur barn í einelti

Starfsmaður/starfsmenn leggja starfsmenn í einelti

Skólinn stuðlar að því að allir starfsmenn fái fræðslu um einelti og annars konar ofbeldi.

Fyrirbyggjandi aðferðir

Kennurum ber að vinna gegn einelti með fyrirbyggjandi vinnu. Hægt er að vinna t.d. með bókmenntir sem fjalla um samskipti, lífsleikni eða siðfræði. Einnig í gegnum almennar umræður. Varið er einni kennslustund í viku í að halda gæðahringi eða bekkjarfundi og þar eru samskipti meðal annars rædd. Álfaborg/Valsárskóli vinnur eftir formerkjum uppeldisstefnu Jákvæðs aga sem kennir félagsfærni og lífsleikni.

Markmið með áætlun gegn einelti er að

- stuðla að því að skólinn sé öruggur vinnustaður barna,
- stuðla að því að nemendum líði vel í skólanum,
- upplýsa nemendur um alvarlegar afleiðingar eineltis,
- stuðla að samvinnu heimilis og skóla í eineltismálum,
- upplýsa foreldra/forráðamenn um einelti,
- foreldrar hafi aðgang að stefnu skólans í eineltismálum.

Vinnuferli í eineltismálum

1. Tilkynning

Vakni grunur um einelti skal gera umsjónarkennara þolanda / geranda grein fyrir málinu og fyllt út þar til gert eyðublað.

2. Upplýsingaöflun

Umsjónarkennari leitar eftir nánari upplýsingum sem víðast, t.d. hjá starfsfólki skólans, nemendum og foreldrum. Umsjónarkennari getur lagt fyrir tengslakönnun, tekið viðtöl við nemendur, ráðfært sig við samstarfsfólk t.d. skólastjóra og skólasálfræðing ofl. Umsjónarkennari skráir niður athuginina á þar til gert eyðublað.

3. Aðgerðir

Meti umsjónarkennari að lokinni slíkri athugun að um einelti sé að ræða gerir hann foreldrum/forráðamönnum þeirra aðila sem hlut eiga að máli grein fyrir stöðunni.

Foreldrum er kynnt vinnuferli skólans í eineltismálum og óskað eftir samvinnu við að uppræta eineltið.

Þegar það á við gerir umsjónarkennari stjórnendum, nemendaverndarráð, kennurum og starfsmönnum sem að málinu koma viðvart.

Ætíð skal þolanda/þolendum tryggt öryggi eftir því sem kostur er og honum/þeim gerð grein fyrir að einelti sé ekki liðið og það verði stöðvað.

4. Alvarleg viðtöl við gerendur

- Gerandi kallaður í viðtal um leið og athugun hefur farið fram.

- Foreldrar geranda upplýstir um að viðtal eigi að fara fram og boðið að vera viðstödd.
- Umsjónarkennari stýrir viðtalinu. Æskilegt er að hann hafi einhvern sem hann treystir með í viðtalinu.
- Umsjónarkennari sýnir myndugleika í viðtalinu og gefur skýrt til kynna að hann hafi upplýsingar um málið, einelti sé ekki liðið í skólanum og að það verði stöðvað.
- Nauðsynlegt er að umsjónarkennari haldi sig ávallt við efnisatriði, tali um staðfesta atburði og láti alls ekki draga sig út í umræður um ranglæti sem gerandi hefur e.t.v. orðið fyrir.
- Vera ætíð hvetjandi gagnvart geranda, aldrei niðurlægjandi. Láta geranda finna að umsjónarkennari hefur fulla trú á að viðkomandi geti breytt hegðun sinni. Gæta þess að dæma ekki persónu geranda heldur hafna hegðun hans.
- Láta geranda vita að fylgst verði með málum, þ.e. að gerandi verði undir ströngu eftirliti og annað viðtal muni fara fram innan skamms.
- Standa við það sem sagt er og fylgja málum eftir.
- Skrá öll viðtöl.

Umsjónarkennari getur hvenær sem er vísað málinu til nemendaverndarráðs. Verkefnisstjóri Olweusaráætlunarinnar tekur þá við stjórn málsins og vinnur með umsjónarkennara að lausn þess. Sú vinna felur í sér einstaklingsviðtöl og fundi með foreldrum aðila.

Náist ekki árangur hjá aðilum innan skólans við að uppræta eineltið ber skólanum að leita eftir aðstoð frá sérfræðingum utan hans.

Rétt er að leggja á það áherslu að hvert eineltismál er sérstakt og vinnan við það verður að miðast við eðli málsins hverju sinni.

Allir foreldrar/forráðamenn nemenda fá handbók þar sem farið er í aðgerðaráætlun Olweusar.

Jafnréttisáætlun

Jafnréttisáætlun skólans á við nemendur, foreldra, kennara og aðra starfsmenn skólans. Hún nær til jafnréttis kynjanna samkvæmt lögum nr. 10/2008, um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, auk þess tekur hún til annarra skilgreindra hópa sbr. jafnræðisreglu stjórnarskrárinnar 65 gr.laga nr.33/1944:

Markmið: Í Álfaborg/Valsárskóla eiga karlar og konur að hafa sama möguleika þegar ráðið er í starf í leikskólanum. Þau skulu hafa sömu laun og njóta sömu kjara fyrir jafn verðmæt störf."Allir skulu vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti. Konur og karlar skulu njóta jafns réttar í hvívetna"

Jafnréttisnefnd

Í jafnréttisnefnd sitja fjórir starfsmenn skólans.

Hlutverk nefndarinnar er að fylgjast með að unnið sé samkvæmt jafnréttisáætlun skólans, endurskoða framkvæmdaáætlun árlega, taka saman gögn sem unnin eru skv. áætluninni s.s. tölulegar upplýsingar og gera umbætur í kjölfarið sé þess þörf.

Starfsfólk

Þess skal gætt í öllum starfsháttum skólans og daglegri umgengni við starfsfólk að því sé ekki mismunað á grundvelli kynferðis. Leitast skal við að mæta þörfum beggja kynja í skólastarfinu.

Starfsþjálfun og endurmenntun

Konum og körlum sem vinna sambærileg störf í skólanum skal til jafns standa til boða starfsþjálfun og endurmenntun (sbr. 18., 20. og 23. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008).

Laun

Nauðsynlegt er að fylgjast með launum starfsmanna út frá kynjasjónarmiðum og að jafna laun kynjanna komi launamunur í ljós.

Samræming starfs og einkalífs

Mikilvægt er að starfsfólk hafi tækifæri til þess að sinna skyldum sínum í starfi jafnt sem einkalífi og gott að jafnvægi sé þar á milli. Reynt er að koma til móts við starfsmenn um sveigjanleika í störfum þar sem þess er kostur (sbr. 21. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008).

Kynferðisleg áreitni, kynbundið áreiti og einelti

Gerðar hafa verið leiðbeiningar fyrir Akureyrarbæ um viðbrögð við kynferðislegu áreiti, kynbundinni áreitni og einelti á vinnustöðum. Stuðst er við þessar leiðbeiningar í Svalbarðsstrandarhreppi.

http://www.akureyri.is/static/files/vefmyndir/akureyri/pdf/areitni_og_einelti_uppfardar_leidbeiningar.pdf

Allt starfsfólk skólans þarf að vera meðvitað um ábyrgð og færar leiðir ef upp koma tilvik sem varða kynferðislega áreitni eða einelti (sbr. 22. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008).

Nemendur

Þess skal gætt í öllum starfsháttum skólans og daglegri umgengni við nemendur að þeim sé ekki mismunað á grundvelli kynferðis og skal orðræða starfsfólks taka mið af því. Leitast skal við að mæta þörfum beggja kynja í skólastarfinu.

Fræðsla

Leitast skal við að vinna samkvæmt markmiðum Aðalnámskrá grunnskóla þar sem ein af grunnstoðum menntunar er jafnrétti (sbr. 23. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008 og Aðalnámskrá grunnskóla 2011).

Náms- og starfsfræðsla

Mikilvægt er að kynna bæði stúlkum og piltum möguleika á framhaldsmenntun og störfum sem litið hefur verið á sem hefðbundin kvenna- eða karlastörf. Jafnframt hvetja nemendur til að prófa það sem hentar hverjum og einum burtséð frá kyni (sbr. 23. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008).

Kynferðisleg áreitni og kynbundið áreiti

Nemendur fá fræðslu um kynferðislega áreitni og kynferðislegt ofbeldi. Umræðunni skal halda lifandi og nemendum skal ætíð vera ljóst hvert þeir geta leitað eftir aðstoð komi slík mál upp (sbr. 22. gr. laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008).

Samstarf heimila og skóla

Starfsfólk skólans þarf að vera meðvitað í samskiptum við foreldra/forráðamenn og gæta þess að útiloka ekki annað foreldri/forráðamann á grundvelli kyns. Mikilvægt er að litið sé á feður og mæður sem jafngild í foreldrasamstarfinu.

Móttökuáætlun nýrra nemenda

Við móttöku nýrra nemenda er lögð áhersla á hlýjar móttökur og skýrar upplýsingar. Foreldrar og nemandi eru boðuð í skólann til kynningar áður en kennsla hefst. Við komu nýs nemanda í bekk er sérstaklega stuðlað að því að hann tengist þeim sem fyrir eru og er þá m.a. einum eða nokkrum nemendum falið það hlutverk að fylgja honum um skólann fyrstu dagana og bjóða honum að vera með í frímínútum.

Í Álfaborg /Valsárskóla fer elsti árgangur leikskólans yfir í grunnskólann þrisvar í viku og vinnur þar fjölbreytt verkefni í hópum með yngstu nemendum grunnskólans.

IV hluti. Mat á skólastarfi

Mat á árangri og gæðum

Mat á skólastarfi er liður í lögbundnu eftirlitsstarfi skóla og skólayfirvalda sem hefur þann tilgang að tryggja réttindi nemenda og stuðla að skólaumbótum. Markmið mats og eftirlits er einkum þrjúþætt. Í fyrsta lagi að fylgjast með að starfsemi skóla sé í samræmi við ákvæði laga, reglugerða og aðalnámskrár. Í öðru lagi að auka gæði skólastarfsins og stuðla að umbótum, tryggja að réttindi nemenda séu virt og að þeir fái þá þjónustu sem þeir eiga rétt á samkvæmt lögum. Í þriðja lagi að veita upplýsingar um skólastarfið, árangur þess og þróun.

Gerð er áætlun um altækt mat á starfi skólans í samræmi við lög um grunnskóla sem gera ráð

fyrir því að hver skóli setji sér áætlun um innra mat. Þar segir í 36. grein:

Hver grunnskóli metur með kerfisbundnum hætti árangur og gæði skólastarfs á grundvelli 35. gr. með virkri þátttöku starfsmanna, nemenda og foreldra eftir því sem við á. Grunnskóli birtir opinberlega upplýsingar um innra mat sitt, tengsl þess við skólanámskrá og áætlanir um umbætur.

Matinu er ætlað að vera leiðbeinandi og á grundvelli niðurstaðna geti starfsmenn unnið að endurbótum þar sem þess gerist þörf, foreldrar fengið áreiðanlegar upplýsingar um skólastarfið og yfirvöld þau gögn sem leitað er eftir.

Tilgangur innra mats.

- Fyrir nemendur á vinna í kjölfar mats að leiða til árangursríkara náms og betri líðan.
- Fyrir kennara á vinnan að leiða til meiri árangurs í starfi og aukins starfsþroska.
- Fyrir foreldra á matið að leiða til áreiðanlegri upplýsingagjafar frá skólanum, trausts á skólastarfinu og aukinnar þekkingar á því.
- Fyrir skólastjórnendur á matið að vera til leiðsagnar um nauðsynleg eða æskileg skref í skólaþróun.

Meðal þeirra spurninga sem leitað er svara við í innra mati eru:

- Uppfyllir skólinn lögboðið hlutverk?
- Hvernig stöndum við okkur og hvernig vitum við það?
- Skoðuð er t.d. skólastefna, einkunnir, framfarir nemenda, líðan og umgengni.

Álfaborg/Valsárskóli er með samning við Skólalúpsinn um árlegar viðhorfskannanir meðal nemenda, foreldra og starfsfólks skólans. Einu sinni á ári er lögð fyrir foreldrakönnun og starfsmannakönnun en tvisvar á ári er lögð fyrir nemendakönnun úrtaks nemenda úr 6. – 10. bekk.

Nemendakönnun Skólalúpsins metur eftirfarandi þætti í skólastarfinu

1. Ánægju og stálfsmynd ungmenna (mælt með kvörðunum, vanlíðan og sjálfsálit).
2. Félagsanda (mældur með kvarða um samsömun við nemendahópinn).
3. Umræðuvettvang nemenda og kennara (mælt með kvarðanum, virk þátttaka nemenda í tímum).
4. Ábyrgð og sjálfstæði nemenda (mælt með kvarðanum stjórn á eigin árangri).
5. Innri metnað og framtíðarsýn (mælt með kvarðanum þrautseigja í námi).
6. Skilvirkni kennslustunda (mælt með kvarðanum agi í tímum).
7. Leiðandi uppeldi (mælt með kvörðum um samband nemenda við kennara og stjórn á eigin lífi).

Niðurstöður kannana Skólalúpsins fara í gagnagrunn í Skólavogina sem er matskerfi sveitafélaganna. Í skólavogina fara einnig niðurstöður samræmdra prófa í 4., 7. og 10. bekk ár hvert. Þar er einnig að finna rekstrartölur skólans og samanburð við aðra skóla.